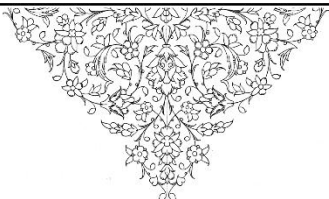

اقتصاد مقاومتی

در کلام رهبری و در نگاه صاحب‌نظران (سعید جلیلی، مسعود درخشان و مهدی غضنفری)

امروز دشمن پس از مایوس شدن به حمله و تهدید نظامی، بر روی چند نکته اساسی دست گذاشته است. یکی از بارزترین آن‌ها مسئله اقتصادی و در واقع معیشت مردم است. دشمن به خیال خام خود می‌خواهد مردم را تحت فشارهای اقتصادی از انقلاب و آرمان‌های والای آن جدا و با به زانو درآوردن کشور از لحاظ اقتصادی، مردم را مایوس کند. لذا رهبر معظم انقلاب این تجاوز دشمن را از پیش شناسایی کرده و با عناوین مختلف، و از جمله "اقتصاد مقاومتی" این امر خطیر را به مردم و مسئولین گوشزد نموده است. جزوه ای که پیش روی دارید تلاشی است برای تبیین این موضوع در کلام رهبری و برخی صاحب‌نظران.

اقتصاد مقاومتی در کلام رهبری

دور زدن تحریم‌ها

دلیل دوم ما که امروز کار برایمان مهم است، کارآفرینی مهم است، این است که ما امروز در مقابل یک فشار جهانی قرار داریم. دشمنی وجود دارد در دنیا که می‌خواهد با فشار اقتصادی و با تحریم و با این کارهایی که شماها می‌دانید، سلطه‌ی اهریمنی خودش را برگرداند به این کشور. هدف این است. یک کشور به این خوبی، با این همه منابع، منابع طبیعی، با این موقعیت سوق‌الجیشی، با همه‌ی امکانات، زیر نگین یک قدرتی در دنیا بوده؛ یک روز انگلیس‌ها بودند، یک روز آمریکایی‌ها بودند - در واقع نظام سلطه، دستگاه سلطه، امپراتوری سلطه. حالا آمریکا یک گوشه‌ای از این امپراتوری است - این‌ها مسلط بودند بر این کشور؛ انقلاب دست این‌ها را کوتاه کرده. سلطه می‌خواهد برگردد به این کشور. همه‌ی این تلاش‌ها برای این است. مسئله‌ی انرژی هسته‌ای بهانه است. آن کسانی که خیال می‌کنند اگر ما مسئله‌ی انرژی هسته‌ای را حل کردیم، مشکلات حل خواهد شد، خطا می‌کنند. مسئله‌ی انرژی هسته‌ای را مطرح می‌کنند، مسئله‌ی حقوق بشر را مطرح می‌کنند، مسائل گوناگون را مطرح می‌کنند، که این‌ها بهانه است. مسئله، مسئله‌ی فشار است، می‌خواهند یک ملت را به زانو در بیاورند؛ می‌خواهند انقلاب را زمین بزنند. یکی از کارهای مهم همین تحریم اقتصادی است. می‌گویند ما طرفمان ملت ایران نیست! دروغ می‌گویند؛ اصلاً طرف، ملت ایران است. تحریم برای این است که ملت ایران به ستوه بیاید، بگوید آقا ما به خاطر دولت جمهوری اسلامی داریم زیر فشار تحریم قرار می‌گیریم؛ رابطه‌ی ملت با نظام جمهوری اسلامی قطع بشود. هدف اصلاً این است. البته ملت ما را نمی‌شناسند؛ مثل همه‌ی موارد دیگر محاسباتشان غلط اندر غلط است. از نظر نظام سلطه، گناه بزرگ ملت ایران این است که خودش را از زیر بار سلطه آزاد کرده. می‌خواهند مجازات کنند به خاطر این گناه، که چرا خودت را از زیر بار سلطه، ای ملت! آزاد کرده‌ای. این ملت راه را پیدا کرده. اصلاً محاسباتشان اشتباه است؛ نمی‌فهمند چه کار باید بکنند و چه کار دارند می‌کنند. خب، اما فشار می‌آورند؛ فشار اقتصادی از راه تحریم‌ها.

ما باید یک اقتصاد مقاومتی واقعی در کشور به وجود بیاوریم. امروز کارآفرینی معناس این است. دوستان درست گفتند که ما تحریم‌ها را دور می‌زنیم؛ بنده هم یقین دارم. ملت ایران و مسئولین کشور تحریم‌ها را دور می‌زنند، تحریم‌کنندگان را ناکام می‌کنند؛ مثل موارد دیگری که در سال‌های گذشته در زمینه‌های سیاسی بود که یک اشتباهی کردند، یک حرکتی انجام دادند، بعد خودشان مجبور شدند برگردند، یکی یکی عذرخواهی کنند. چند مورد یادتان هست لابد دیگر. حالا جوان‌ها نمی‌دانند. در این ده بیست سال اخیر، از این کارها چند بار انجام دادند. این دفعه هم همین جور است. البته تحریم برای ما جدید نیست، ما سی سال است تو تحریمیم. همه‌ی این کارهایی که شده است، همه‌ی این حرکت عظیم ملت ایران، در فضای تحریم انجام گرفته؛ بنابراین کاری نمی‌تواند بکنند. خب، ولی این دلیلی است برای همه‌ی مسئولان و دلسوزان کشور که خود را موظف بدانند، مکلف بدانند به ایجاد کار، به تولید، به کارآفرینی، به پر رونق کردن روزافزون این کارگاه عظیم؛ که کشور ایران حقیقتاً امروز یک کارگاه عظیمی است. همه خودشان را باید موظف بدانند.^۱

ستاد دانشجویی و اقتصاد مقاومتی

یکی از دوستان اطلاع دادند که یک ستاد دانشجویی برای تحقیق در اقتصاد مقاومتی تشکیل شده. کار بسیار جالبی است. اینجور کارهای عمیق، همان چیزی است که کشور به آن احتیاج دارد. شما باید فکر کنید، مطالعه کنید، تحقیق کنید. این تحقیق‌ها اگر به درد آن دستگاه مسئول هم نخورد یا به کار او نیاید یا نپسندد، قطعاً به کار شما می‌آید و به درد شما می‌خورد. این، کار بسیار جالبی است.

همچنین یکی دیگر از دوستان اطلاع دادند که در دانشگاه شریف مرکز مطالعاتی‌ای تشکیل شده و در این زمینه‌ها کار می‌کنند. این‌ها بسیار کارهای مهمی است. این انگیزه‌ی جوان دانشجو و فکور، خیلی برای آینده‌ی کشور مهم است.

البته راه‌حلهایی که گفته شد، بعضی از آن‌ها کاملاً درست است. این را هم من به شما عرض بکنم؛ در همین زمینه‌ی مسائل اقتصادی، پاره‌ای از آنچه که پیشنهاد و مطرح شد، ما اطلاع داریم که مد نظر مسئولین هست؛ درباره‌اش کار می‌کنند، تصمیم‌گیری می‌کنند،

^۱ بیانات در دیدار جمعی از کارآفرینان سراسر کشور، ۱۳۸۹/۰۶/۱۶

اقدام می‌کنند؛ منتها همه‌ی اقدام‌ها یا به اطلاع نمی‌رسد، یا گفتنی نیست. به هر حال این‌جور نیست که مسائل اقتصادی در مد نظر آن مسئولین نباشد^۱.

ضربه‌های اقتصاد مقاومتی

استفاده‌ی حداکثری از زمان و منابع و امکانات؛ از زمان باید حداکثر استفاده بشود. طرح‌هایی که سال‌های متمادی طول می‌کشید، امروز خوشبختانه با فاصله‌ی کمتری انسان می‌بیند که فلان کارخانه در ظرف دو سال، در ظرف هجده ماه به بهره‌برداری رسید. باید این را در کشور تقویت کرد.

حرکت بر اساس برنامه، یکی از کارهای اساسی است. تصمیم‌های خلق‌الساعه و تغییر مقررات، جزو ضربه‌هایی است که به «اقتصاد مقاومتی» وارد می‌شود و به مقاومت ملت ضربه می‌زند. این راه، هم دولت محترم، هم مجلس محترم باید توجه داشته باشند؛ نگذارند سیاست‌های اقتصادی کشور در هر زمانی دچار تذبذب و تغییرهای بی‌مورد شود^۲.

خنثی کردن تحریم‌ها با اقتصاد مقاومتی

به نظر ما طرح‌های «اقتصاد مقاومتی» جواب می‌دهد. همین مسئله‌ی سهمیه‌بندی بنزین که اشاره کردند، جواب داد. اگر چنانچه بنزین سهمیه‌بندی نمی‌شد، امروز مصرف بنزین ما از صد میلیون لیتر در روز بالاتر می‌رفت. توانستند این را کنترل کنند؛ که خوب، امروز در یک حد خیلی خوبی هست. حتی باید جوری باشد که هیچ به بیرون نیازی نباشد، که الحمدلله نیست. تحریم بنزین را در برنامه داشتند؛ اقتصاد مقاومتی تحریم بنزین را خنثی کرد. و بقیه‌ی چیزهایی که مورد نیاز کشور است.

هدفمند کردن یارانه‌ها هم در جهت شکل دادن به اقتصاد ملی است؛ که این‌ها می‌تواند هم رونق ایجاد کند - در تولید، در اشتغال - و هم موجب رفاه شود؛ این‌ها مایه‌ی رشد تولید کشور، رشد اقتصادی کشور، مایه‌ی اقتدار یک کشور است. با رشد تولید، یک کشور در دنیا اقتدار حقیقی و آبروی بین‌المللی پیدا می‌کند. این کار بایستی به انجام برسد^۳.

^۱ بیانات در دیدار جمعی از دانشجویان ۱۳۹۰/۵/۱۹

^۲ بیانات در دیدار کارگزاران نظام ۱۳۹۱/۵/۳

^۳ بیانات در دیدار کارگزاران نظام ۱۳۹۱/۵/۳

مدیریت مصرف، از ارکان اقتصاد مقاومتی

مسئله‌ی مدیریت مصرف، یکی از ارکان اقتصاد مقاومتی است؛ یعنی مصرف متعادل و پرهیز از اسراف و تبذیر. هم دستگاه‌های دولتی، هم دستگاه‌های غیر دولتی، هم آحاد مردم و خانواده‌ها باید به این مسئله توجه کنند؛ که این واقعاً جهاد است. امروز پرهیز از اسراف و ملاحظه‌ی تعادل در مصرف، بلاشک در مقابل دشمن یک حرکت جهادی است؛ انسان می‌تواند ادعا کند که این اجر جهاد فی سبیل‌الله را دارد.

یک بُعد دیگر این مسئله‌ی تعادل در مصرف و مدیریت مصرف این است که ما از تولید داخلی استفاده کنیم؛ این را همه‌ی دستگاه‌های دولتی توجه داشته باشند - دستگاه‌های حاکمیتی، مربوط به قوای سه‌گانه - سعی کنند هیچ تولید غیر ایرانی را مصرف نکنند؛ همت را بر این بگذارند. آحاد مردم هم مصرف تولید داخلی را بر مصرف کالاهایی با مارک‌های معروف خارجی - که بعضی فقط برای نام و نشان، برای پز دادن، برای خودنمایی کردن، در زمینه‌های مختلف دنبال مارک‌های خارجی می‌روند - ترجیح بدهند. خود مردم راه مصرف کالاهای خارجی را ببندند.^۱

کاهش وابستگی به نفت از الزامات اقتصاد مقاومتی

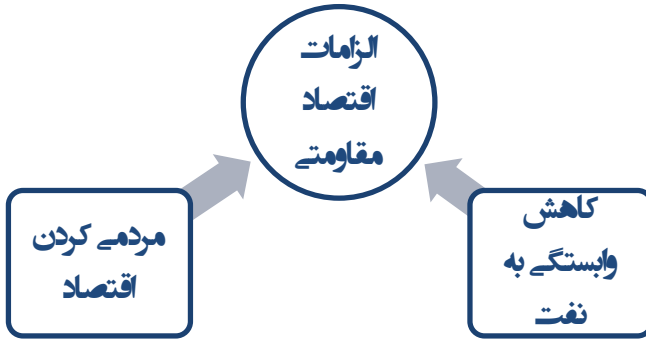
کاهش وابستگی به نفت یکی دیگر از الزامات اقتصاد مقاومتی است. این وابستگی، میراث شوم صد ساله‌ی ماست. ما اگر بتوانیم از همین فرصت که امروز وجود دارد، استفاده کنیم و تلاش کنیم نفت را با فعالیت‌های اقتصادی درآمذزای دیگری جایگزین کنیم، بزرگترین حرکت مهم را در زمینه‌ی اقتصاد انجام داده‌ایم. امروز صنایع دانش‌بنیان از جمله‌ی کارهایی است که می‌تواند این خلأ را تا میزان زیادی پر کند. ظرفیت‌های گوناگونی در کشور وجود دارد که می‌تواند این خلأ را پر کند. همت را بر این بگذاریم؛ برویم به سمت این که هرچه ممکن است، وابستگی خودمان را کم کنیم.^۲

^۱ بیانات در دیدار کارگزاران نظام ۱۳۹۱/۰۵/۰۳

^۲ بیانات در دیدار کارگزاران نظام ۱۳۹۱/۰۵/۰۳

مردمی کردن اقتصاد از الزامات اقتصاد مقاومتی

مسئله‌ی اقتصاد مهم است؛ اقتصاد مقاومتی مهم است. البته اقتصاد مقاومتی الزاماتی دارد. مردمی کردن اقتصاد، جزو الزامات اقتصاد مقاومتی است. این سیاست‌های اصل ۴۴ که اعلام شد، می‌تواند یک تحول به وجود بیاورد؛ و این کار باید انجام بگیرد. البته کارهایی انجام گرفته و تلاش‌های بیشتری باید بشود. بخش خصوصی را باید توانمند کرد؛ هم به فعالیت اقتصادی تشویق بشوند، هم سیستم بانکی کشور، دستگاه‌های دولتی کشور و دستگاه‌هایی که می‌توانند کمک کنند - مثل قوه‌ی مقننه و قوه‌ی قضائیه - کمک کنند که مردم وارد میدان اقتصاد شوند^۱.

شعار سال حلقه‌های تشکیل‌دهنده منظومه مسایل اقتصادی

ما باید مسائل کشور را با این دید نگاه کنیم؛ آرمان‌ها جلوی چشم ما باشد؛ واقعیت‌های تشویق‌کننده جلوی چشم ما باشد. در مورد واقعیت‌های منفی - که در واقع در بعضی موارد واقعیت‌سازی است، واقعیت‌نمایی است - دچار اشتباه نشویم. البته توان دشمن را دست‌کم نگیریم، سهل‌انگاری و ساده‌انگاری نکنیم. مسئله، مسئله‌ی اساسی و مهمی است. شما مثل یک ریاضیدانی که می‌خواهد یک مسئله‌ی مهم ریاضی را حل کند، بر سر این مسئله تلاشتان را به کار ببرید و مسئله را حل کنید. شما ریاضیدان با استعدادی هستید؛ این هم یک مسئله‌ی ریاضی است. اینجوری باید با مسائل گوناگون برخورد کنید. خوشبختانه انسان

^۱ بیانات در دیدار کارگزاران نظام ۱۳۹۱/۰۵/۰۳

مشاهده می‌کند که همین روحیه هم در دستگاه‌های گوناگون وجود دارد. به مسئله‌ی اقتصاد باید با این دید نگاه کرد.

ما چند سال پیش «اقتصاد مقاومتی» را مطرح کردیم. همه‌ی کسانی که ناظر مسائل گوناگون بودند، می‌توانستند حدس بزنند که هدف دشمن، فشار اقتصادی بر کشور است. معلوم بود و طراحی‌ها نشان می‌داد که این‌ها می‌خواهند بر روی اقتصاد کشور متمرکز شوند. اقتصاد کشور ما برای آن‌ها نقطه‌ی مهمی است. هدف دشمن این بود که بر روی اقتصاد متمرکز شود، به رشد ملی لطمه بزند، به اشتغال لطمه بزند، طبعاً رفاه ملی دچار اختلال و خطر شود، مردم دچار مشکل شوند، دلزده بشوند، از نظام اسلامی جدا شوند؛ هدف فشار اقتصادی دشمن این است، و این محسوس بود؛ این را انسان می‌توانست مشاهده کند.

من سال ۸۶ در صحن مطهر علی‌بن موسی‌الرضا (علیه‌الصلاة و السلام) در سخنرانی اول سال گفتم که این‌ها دارند مسئله‌ی اقتصاد را پیگیری می‌کنند؛ بعد هم آدم می‌تواند فرض کند که این شعارهای سال حلقه‌هایی بود برای ایجاد یک منظومه‌ی کامل در زمینه‌ی مسائل اقتصاد؛ یعنی اصلاح الگوی مصرف، مسئله‌ی جلوگیری از اسراف، مسئله‌ی همت مضاعف و کار مضاعف، مسئله‌ی جهاد اقتصادی، و امسال تولید ملی و حمایت از کار و سرمایه‌ی ایرانی. ما این‌ها را به عنوان شعارهای زودگذر مطرح نکردیم؛ این‌ها چیزهایی است که می‌تواند حرکت عمومی کشور را در زمینه‌ی اقتصاد ساماندهی کند؛ می‌تواند ما را پیش ببرد. ما باید دنبال این راه باشیم^۱.

نتایج مقاومت مدبرانه

یک واقعیت دیگر هم این است که اگر کشور در مقابل فشارهای دشمن - از جمله در مقابل همین تحریم‌ها و از این چیزها - مقاومت مدبرانه بکند، نه فقط این حربه کند خواهد شد، بلکه در آینده هم امکان تکرار چنین چیزهایی دیگر وجود نخواهد داشت؛ چون این یک گذرگاه است، این یک برهه است؛ کشور از این برهه عبور خواهد کرد. این چیزهایی که الان آن‌ها تهدید می‌کنند، تحریم می‌کنند، جز آمریکا و جز رژیم صهیونیستی، هیچ کس ذی‌نفع از این تحریم‌ها نیست. دیگران را با زور و با فشار و با رودربایستی و با این

^۱ بیانات در دیدار کارگزاران نظام ۱۳۹۱/۰۵/۰۳

چیزها وارد میدان کردند. خب، پیداست که زور و فشار و رودربایستی نمی‌تواند خیلی ادامه پیدا کند - یک مدتی است - شاهدش هم این است که مجبور شدند بیست تا کشور را از همین تحریم‌های نفتی و امثال این‌ها استثناء کنند! دیگرانی هم که استثناء نشدند، خودشان مایل نیستند، و بیش از آنچه که ما بخواهیم یا همان اندازه که ما می‌خواهیم، آن‌ها دنبال راه‌حل می‌گردند. بنابراین بایستی مقاومت کرد^۱.

شرکت‌های دانش‌بنیان از موثرترین مولفه‌های اقتصاد مقاومتی

ما باید هر کدام نقش خودمان را بشناسیم و آن را ایفاء کنیم. یکی از بخش‌های ما، اقتصاد است و خاصیت اقتصاد در یک چنین شرائطی، اقتصاد مقاومتی است؛ یعنی اقتصادی که همراه باشد با مقاومت در مقابل کارشکنی دشمن، خباث دشمن؛ دشمنانی که ما داریم. به نظر من یکی از بخش‌های مهمی که می‌تواند این اقتصاد مقاومتی را پایدار کند، همین کار شماس^۲ است؛ همین شرکت‌های دانش‌بنیان است؛ این یکی از بهترین مظاهر و یکی از مؤثرترین مؤلفه‌های اقتصاد مقاومتی است؛ این را باید دنبال کرد^۳.

مسئولیت زمان و مقطع تاریخی حساس

هم دانشگاه‌ها، هم دستگاه‌های دولتی، هم آحاد مردمی که خوشبختانه توانایی و استعداد این کار را دارند، چه از لحاظ علمی، چه از لحاظ توانایی‌های مالی، باید تلاش کنند مسئولیت زمان خود و مقطع تاریخی حساس خود را بشناسند و به آن عمل کنند. این که ما عرض کردیم «اقتصاد مقاومتی»، این یک شعار نیست؛ این یک واقعیت است. کشور دارد پیشرفت می‌کند. ما افق‌های بسیار بلند و نویدبخشی را در مقابل خودمان مشاهده می‌کنیم. خب، بدیهی است که حرکت به سمت این افق‌ها، معارضه‌ها و معارضه‌هایی هم دارد. بعضی از این معارضه‌ها انگیزه‌های اقتصادی دارد، بعضی انگیزه‌های سیاسی دارد؛ بعضی منطقه‌ای است، بعضی بین‌المللی است. این معارضه‌ها در مواردی هم منتهی می‌شود به همین فشارهای گوناگونی که مشاهده می‌کنید؛ فشارهای سیاسی، تحریم، غیر تحریم، فشارهای تبلیغاتی - این‌ها هست - لیکن در لابه‌لای این مشکلات، در وسط این خارها، گام‌های

^۱ بیانات در دیدار کارگزاران نظام ۱۳۹۱/۰۵/۰۳

^۲ بیانات در دیدار جمعی از پژوهشگران و مسئولان شرکت‌های دانش‌بنیان ۱۳۹۱/۰۵/۰۸

استوار و همت‌ها و تصمیم‌هایی هم وجود دارد که بناست از وسط این خارها عبور کند و خودش را به آن نقطه‌ی مورد نظر برساند؛ وضع کشور الان اینجوری است^۱.

تبیین و تعیین حدود اقتصاد مقاومتی

در زمینه‌ی مسائل اقتصادی، «اقتصاد تهاجمی» را مطرح کردند؛ عیبی ندارد. بنده فکر اقتصاد تهاجمی را نکردم. اگر واقعاً یک تبیین دانشگاهی و آکادمیک نسبت به اقتصاد تهاجمی - به قول ایشان، مکمل اقتصاد مقاومتی - وجود دارد، چه اشکالی دارد؟ آن را هم مطرح کنیم. آنچه که به نظر ما رسیده، اقتصاد مقاومتی بوده. البته اقتصاد مقاومتی فقط جنبه‌ی نفی نیست؛ اینجور نیست که اقتصاد مقاومتی معنایش حصار کشیدن دور خود و فقط انجام یک کارهای تدافعی باشد؛ نه، اقتصاد مقاومتی یعنی آن اقتصادی که به یک ملت امکان می‌دهد و اجازه می‌دهد که حتی در شرایط فشار هم رشد و شکوفایی خودشان را داشته باشند. این یک فکر است، یک مطالبه‌ی عمومی است. شما دانشجو هستید، استاد هستید، اقتصاددان هستید؛ بسیار خوب، با زبان دانشگاهی، همین ایده‌ی اقتصاد مقاومتی را تبیین کنید؛ حدودش را مشخص کنید؛ یعنی آن اقتصادی که در شرایط فشار، در شرایط تحریم، در شرایط دشمنی‌ها و خصومت‌های شدید می‌تواند تضمین‌کننده‌ی رشد و شکوفایی یک کشور باشد^۲.

ارکان اقتصاد مقاومتی

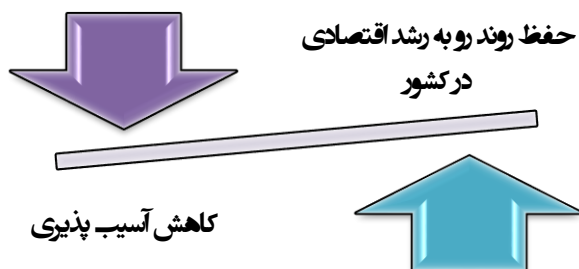
بخش خصوصی را باید کمک کرد. اینکه ما «اقتصاد مقاومتی» را مطرح کردیم، خوب، خود اقتصاد مقاومتی شرائطی دارد، ارکانی دارد؛ یکی از بخش‌هایش همین تکیه‌ی به مردم است؛ همین سیاست‌های اصل ۴۴ با تأکید و اهتمام و دقت و وسواس هرچه بیشتر باید دنبال شود؛ این جزو کارهای اساسی شماست. در بعضی از موارد، من از خود مسئولین کشور می‌شنوم که بخش خصوصی به خاطر کم‌توانی‌اش جلو نمی‌آید. خوب، باید فکری بکنید برای اینکه به بخش خصوصی توانبخشی بشود؛ حالا از طریق بانک‌هاست، از طریق قوانین لازم و مقررات لازم است؛ از هر طریقی که لازم است، کاری کنید که بخش خصوصی،

^۱ بیانات در دیدار جمعی از پژوهشگران و مسئولان شرکت‌های دانش‌بنیان ۱۳۹۱/۰۵/۰۸

^۲ بیانات در دیدار دانشجویان ۱۳۹۱/۰۵/۱۶

بخش مردمی، فعال شود. بالاخره اقتصاد مقاومتی معنایش این است که ما یک اقتصادی داشته باشیم که هم روند رو به رشد اقتصادی در کشور محفوظ بماند، هم آسیب‌پذیری‌اش کاهش پیدا کند. یعنی وضع اقتصادی کشور و نظام اقتصادی جوری باشد که در مقابل ترفندهای دشمنان که همیشگی و به شکل‌های مختلف خواهد بود، کمتر آسیب ببیند و اختلال پیدا کند. یکی از شرایطش، استفاده از همه‌ی ظرفیت‌های دولتی و مردمی است؛ هم از فکرها و اندیشه‌ها و راهکارهایی که صاحب‌نظران می‌دهند، استفاده کنید، هم از سرمایه‌ها استفاده شود.

خصوصیات مورد نیاز اقتصاد مقاومتی

به مردم هم باید واقعاً میدان داده شود. البته در بیانات دوستان به برخی از این حوادثی که ناشی از پیگیری مفسدین اقتصادی و مفساد اقتصادی است، اشاره شد. واقعاً نمی‌شود ما کار اقتصادی درست و قوی بکنیم، اما با مفساد اقتصادی مبارزه نکنیم؛ این واقعاً نشدنی است. همان چند سال پیش هم که من راجع به این قضیه بحث کردم و مطالبی را به مسئولین کشور گفتم، به همین نکته توجه داشتیم، که تصور نشود ما می‌توانیم سرمایه‌گذاری مردمی و کار سالم مردمی داشته باشیم، بدون مبارزه‌ی با مفساد اقتصادی؛ و تصور نشود که مبارزه‌ی با مفساد اقتصادی موجب می‌شود که ما مشارکت مردم و سرمایه‌گذاری مردم را کم داشته باشیم؛ نه، چون اکثر کسانی که می‌خواهند وارد میدان اقتصادی بشوند، اهل کار سالمند، مردمان سالمی هستند؛ حالا یکی دو نفر هم آدم‌های ناسالم پیدا می‌شوند. باید با چشم‌های تیزبین، ریزبین و دوربین مراقبت کنید که کسانی نیایند به عنوان ایجاد اشتغال و ایجاد کار و کارآفرینی تسهیلات بانکی بگیرند، اما کارآفرینی واقعی انجام نگیرد. این را باید

مراقبت کنید؛ هم شما مراقبت کنید، هم قوه‌ی قضائیه مراقبت کند. به نظر من همکاری قوه‌ی مجریه و قوه‌ی قضائیه در اینجا یک کار بسیار لازمی است.

یک رکن دیگر اقتصاد مقاومتی، حمایت از تولید ملی است؛ صنعت و کشاورزی. خب، آمارهایی که آقایان می‌دهند، آمارهای خوبی است؛ لیکن از آن طرف هم از داخل دولت، خود مسئولین به ما می‌گویند که بعضی کارخانه‌ها دچار مشکلند، اختلال دارند، در بعضی جاها تعطیلی صنایع وجود دارد - گزارش‌های گوناگونی به ما می‌رسد، خود شما هم گزارش می‌دهید؛ یعنی من گزارش‌های دیگر هم دارم، اما اتکاء من به گزارش‌های دیگران نیست؛ گزارش‌های خود شما هم هست که به دست ما می‌رسد - خب، باید این را علاج کرد. این‌ها طبعاً ایجاد اشکال می‌کند. اگر چنانچه همین بخش دوم قضیه - یعنی آن نیمه‌ی خالی لیوان - نمی‌بود، شما امروز از لحاظ رونق اقتصادی، وضع بهتری را در کشور ارائه می‌کردید و کمک‌های بیشتری به مردم می‌شد. بالاخره حمایت از تولید ملی، آن بخش درونزای اقتصاد ماست و به این بایستی تکیه کرد.

واحد‌های کوچک و متوسط را فعال کنید. البته خوشبختانه واحدهای بزرگ ما فعالند، خوبند و سوددهی‌شان هم خوب است، کارشان هم خوب است، اشتغالشان هم خوب است؛ عمده‌ی واحدهای بزرگ ما وضعشان اینجور است - لذا همان طور که گفتید، محصول سیمانمان، محصول فولادمان، محصولات عمده‌ی اینجوری‌مان خوب است - لیکن باید به فکر واحدهای متوسط و کوچک باشید؛ این‌ها خیلی مهم است، این‌ها در زندگی مردم تأثیرات مستقیم دارد.

مسئله‌ی منابع ارزی هم مسئله‌ی مهمی است؛ که خب، حالا آقایان توجه دارید. روی این مسئله دقت کنید، خیلی باید کار کنید. واقعاً باید منابع ارزی را درست مدیریت کرد. حالا اشاره شد به ارز پایه؛ در این زمینه هم حرف‌های گوناگونی از دولت صادر شد. یعنی در روزنامه‌ها از قول یک مسئول، یک جور گفته شد؛ فردا یا دو روز بعد، یک جور دیگر گفته شد. نگذارید این اتفاق بیفتد. واقعاً یک تصمیم قاطع گرفته شود، روی آن تصمیم پافشاری شود و مسئله را دنبال کنید. به هر حال منابع ارزی باید مدیریت دقیق بشود.

یک مسئله هم در اقتصاد مقاومتی، مدیریت مصرف است. مصرف هم باید مدیریت

شود. این قضیه‌ی اسراف و زیاده‌روی، قضیه‌ی مهمی در کشور است. خب، حالا چگونه باید جلوی اسراف را گرفت؟ فرهنگ‌سازی هم لازم است، اقدام عملی هم لازم است. فرهنگ‌سازی‌اش بیشتر به عهده‌ی رسانه‌هاست. واقعاً در این زمینه، هم صدا و سیما در درجه‌ی اول و بیش از همه مسئولیت دارد، هم دستگاه‌های دیگر مسئولیت دارند. باید فرهنگ‌سازی کنید. ما یک ملت مسلمان علاقه‌مند به مفاهیم اسلامی هستیم، اینقدر در اسلام اسراف منع شده، و ما متأسفانه در زندگی‌مان اهل اسرافیم! بخش عملیاتی‌اش هم به نظر من از خود دولت باید آغاز شود. در گزارش‌های شماها من خواندم، حالا هم بعضی از دوستان اظهار کردند که دولت درصدد صرفه‌جویی است و می‌خواهد صرفه‌جویی کند؛ بسیار خوب، این لازم است؛ این را جدی بگیرید. دولت خودش یک مصرف‌کننده‌ی بسیار بزرگی است. شما از بنزین بگیرید تا وسائل گوناگون، یک مصرف‌کننده‌ی بزرگ، دولت است. حقیقتاً در کار مصرف، صرفه‌جویی کنید. صرفه‌جویی، چیز بسیار لازم و مهمی است.

به مصرف تولیدات داخلی هم اهمیت بدهید. در دستگاه شما، در وزارتخانه‌ی شما، اگر کار جدیدی انجام می‌گیرد، اگر چیز جدیدی خریده می‌شود، اگر همین اقلام روزمره‌ای که مورد نیاز وزارتخانه است، تهیه می‌شود، سعی کنید همه‌اش از داخل باشد؛ اصرار بر این داشته باشید؛ خود این، یک قلم خیلی بزرگی می‌شود. اصلاً ممنوع کنید و بگویید هیچ کس حق ندارد در این وزارتخانه جنس خارجی مصرف کند. به نظر من این‌ها می‌تواند کمک کند.

ارکان اقتصاد مقاومتی

تکیه داشتن بر مردم

حمایت از تولید ملی،
صنعت و کشاورزی

مدیریت مصرف

استفاده از اقتصاد
دانش بنیان

یک مسئله‌ی دیگر در سرفصل اقتصاد مقاومتی، اقتصاد دانش‌بنیان است. بعضی از کسانی که در باب شرکت‌های دانش‌بنیان فعال بودند، ماه رمضان اینجا آمدند و

صحت‌هایی کردند. خب، خوشبختانه انسان می‌بیند کارهای خوبی انجام داده‌اند. این بخش شرکت‌های دانش‌بنیان و فعالیت‌های اقتصادی دانش‌بنیان خیلی جاده‌ی باز و امیدبخشی است. البته آن‌ها گلایه‌هایی هم داشتند. به نظر من دوستان مسؤل در دولت که کارشان به این بخش ارتباط پیدا می‌کند - چه وزارت صنعت و معدن و تجارت، چه وزات علوم - به این مسئله‌ی شرکت‌های دانش‌بنیان پردازند و گلایه‌هاشان را بشنوند و آن‌ها را برطرف کنند. زمینه‌ی بسیار خوبی است. ما استعداد‌های برجسته‌ای داریم که می‌توانند در این مورد کمک کنند^۱.

^۱ بیانات در دیدار رئیس‌جمهوری و اعضای هیئت دولت ۱۳۹۱/۰۶/۰۲

اقتصاد مقاومتی در کلام متخصصان

الف – مسعود درخشان

واژه اقتصاد مقاومتی بر این موضوع دلالت می‌کند که فشارها و ضربه‌های اقتصادی از سوی نیروهای متخاصم سد راه پیشرفت جامعه است که باید بر آن غلبه کرد. با تقسیم بندی این فشارها به فشارهای خارجی و داخلی :

- فشارهای خارجی : تحریم اقتصادی
- فشارهای داخلی :

○ یکی از این بخش‌ها ناآگاهی ما اقتصاددانان و سیاستگذاران است که نوعاً در مسیری سیاستگذاری می‌کنیم که خواست جریان مسلط اقتصاد تهاجمی غرب علیه اقتصاد ما است .

○ عامل دوم به بخشی از فعالان اقتصادی بازمی‌گردد. همه کسانی که در واردات کالاهای مصرفی سرمایه‌گذاری کرده و فعال هستند و همه کسبه و دست اندرکاران و کسانی که در توزیع این کالاها فعالیت می‌کنند، همان نیروهایی هستند که دانسته یا ندانسته به اقتصاد ملی ضربات جبران ناپذیری وارد می‌کنند .

○ عامل دیگری که موجب مطرح شدن اقتصاد مقاومتی می‌شود شرایط و مقتضیات اقتصادی کشور است که به تبع سیاست‌های گذشته به وجود آمده و در راس آن وابستگی به درآمدهای ناشی از فروش نفت خام است. منظور از اقتصاد مقاومتی واقعی یک اقتصاد مقاومتی فعال و پویاست نه یک اقتصاد منفعل و بسته چنانکه مقاومت برای دفع موانع پیشرفت و کوشش در مسیر حرکت و پیشرفت تعریف می‌شود.

نقطه شروع طرح ریزی اقتصاد

اصلاح الگوی مصرف

اقتصاد را با تغییر نرخ بهره و حجم نقدینگی و دعوت از چپاولگران خارجی برای سرمایه گذاری به امید رشد اقتصادی نمی‌توان اداره کرد و اقتصاد مقاومتی در چنین چارچوب فکری، بی نتیجه خواهد بود. شروع کار با فرمول‌های خشک اقتصادی و مدل سازی‌های آماری ریاضی نیست بلکه شروع کار از فرهنگ اقتصادی است و تا این مساله اصلاح نشود هیچ گامی در جهت بهبود شرایط و شاخص‌های اقتصادی موثر نخواهد بود.

اقتصاد مقاومتی به این معناست که در تعامل با دنیا در موضع قدرت قرار داشته باشیم و استکبار جهانی که به لحاظ سیاسی و امنیتی و اقتصادی و فرهنگی با ما درگیر است نتواند از جنبه اقتصادی به ما ضربه بزند بلکه برعکس، به این نتیجه برسد که ما برای وضعیت اقتصادی کشور در قبال تهدیدات آن‌ها تمهیداتی اندیشیده ایم و برنامه ریزی‌های راهبردی برای مقابله با آن‌ها تدوین کرده ایم و عنداللزوم قدرت تهاجمی نیز داریم و در نهایت متوجه شوند که در تعاملات سیاسی نمی‌توانند از موضع بالا حرف بزنند.

اقتصاد مقاومتی در قالب مفهومی در واقع همان الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و جهاد اقتصادی و همت مضاعف و کار مضاعف و حمایت از تولید، سرمایه و کار ایرانی است؛ اگر چه این اصطلاحات و نگرش‌های مختلف، در واقع دقت در ابعاد مختلف یک موضوع و یک حقیقت واحد است.

ب- سعید جلیلی

بدون شک انقلاب اسلامی در زمانی بروز و ظهور پیدا کرد که در صحنه بین المللی در عرصه‌های مختلف چه در سیاست و چه در فرهنگ و چه در اقتصاد و سایر عرصه‌ها، مناسباتی شکل گرفته بود و شاید بهتر باشد اینگونه بیان کنیم که در مناسبات سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و هنری که شکل گرفته بود انحصارهایی رقم خورده بود؛ انحصار در قدرت، انحصار در ثروت، انحصار در مدل سیاسی. و به هر حال کسانی توانسته بودند به مدد ابزارهای مختلفی که به کار گرفته بودند چه ابزارهای نظامی و چه ابزارهای سیاسی و اقتصادی و فرهنگی و رسانه‌ای برای آنچه باید در آن عرصه‌ها در مناسبات جهانی و بین المللی حاکم باشد مدل‌هایی‌ها را ترسیم کرده و به جد دنبال این باشند که آن مدل‌ها محقق شود و مانعی در برابر آن نایستد.

فکر می‌کنم شاید مهم‌ترین تقابلی که با انقلاب اسلامی از اولین روزهای شکل‌گیری آن صورت گرفت و سعی شد با تمام ظرفیت در همه عرصه‌ها در برابر آن بایستند به خاطر یک احساس خطر بود. برای آن‌ها خطر این بود که اندیشه‌ای پیدا شده‌است که این اندیشه حداقل در مراحل اول ادعای آن را دارد که این انحصار باید شکسته شود.

بروز و ظهور انقلاب در زمانه که مناسبات سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و... نوع انحصار را شکل داده‌اند

شکستن این انحصار توسط انقلاب اسلامی با ظرفیت عملی شدن و الگوشدن (نافذ، کارآمد و موثر بودن)

کمک و مدد گرفتن از ظرفیت پیوند عمیق میان نظام و مردم

آنچه را که موجب شده‌است آن‌ها احساس خطر کنند این است که اندیشه‌ای بوجود آمده است که این اندیشه فقط در یکسری مناسک با آن‌ها اختلاف ندارد؛ در تمام ابعاد و بحث‌ها حرفی دیگر دارد؛ حرفی جدید دارد که این حرف می‌تواند عرصه را بر آن‌ها تنگ کند و آن انحصار را بشکند. یکی از بحث‌های بسیار اساسی که به نظر می‌رسد در این عرصه وجود

دارد این است که آن‌ها احساس می‌کنند این حرف جدید صرفاً یک حرف نیست، حرفی است که قابلیت اجرا دارد و می‌تواند تبدیل به عمل شود و نقطه دوم این است که این عمل یک عمل نافذ است و یک عمل کارآمد است و می‌تواند مؤثر واقع شود. اگر این اندیشه بتواند محقق شود فقط این نیست که یک نظام سیاسی را در ایران به اسم نظام شاه سرنگون کرده است و کسان دیگری آمده اند؛ بلکه این می‌تواند بسیاری از نظام‌ها و مناسبات را در عرصه‌های مختلف تغییر بدهد و این قوت و ظرفیت یک اندیشه دینی است.

امروز پیوند نظام و مردم یک پیوند عمیق، وسیع و ناگسستنی است. امروز با این ظرفیت‌ها است که جمهوری اسلامی ایران می‌تواند در عرصه‌های مختلف و درباره مناسبات جهانی در عرصه‌های مختلف سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و سایر عرصه‌ها حرف داشته باشد و امروز ما فکر می‌کنیم ظرفیت‌های جمهوری اسلامی ایران یک فرصت هست برای جهان تا با استفاده از این ظرفیت‌ها مناسباتی جدید و مناسباتی عادلانه شکل بگیرد.

ج- مهدی غضنفری

تقسیم بندی اجزایی از اقتصاد که هدف تحریم می‌توانند قرار بگیرند :

- ابتدا انسان‌ها، مدیران، کارشناسان و نیروی کار به عنوان زیر سیستم آسیب پذیر مطرح هستند که می‌توانند از اهداف تحریم باشند.
- ابزار و تجهیزات از موارد مورد هدف در تحریم‌ها هستند؛ نظام‌های تولید و توزیع قصد دارند فناوری نوین را به ما ندهند یا ما آن‌ها را با هزینه بیشتری تهیه کنیم.
- مورد سوم قواعد کاری و مقررات یا فضای کسب و کار است؛ البته فضای کسب و کار کمتر دچار تحریم می‌شود، اما باید دانست که همین فضا را در کشور خود می‌توانیم دچار تحریم وطنی کنیم؛ در صورتی که از خارج کشور تحریمی اشتغال ما را تهدید نمی‌کند.
- نهادهای، مالی، پولی، سرمایه، ارز، انتقال پول و سرمایه گذاری خارجی مورد بعدی است که همه آنان در اختیار ما نیست و به نوعی کنترل این سیستم در دست غرب است.
- ارتباطات خارجی، صادرات و واردات مورد دیگری است که به دلیل داشتن جنبه بین المللی دچار آسیب شده است؛ البته باید گفت که تحریم وطنی نیز به آن آسیب می‌زند.
- مورد دیگر فناوری تحقیقات، دانشگاه و تجاری سازی است که مربوط به شما دانشجویان است؛ اما باید دانست که هدف تحریم این موضوع نیست چون دشمنان مشاهده کرده اند که جمهوری اسلامی و جوانان آن توانایی طی مسیر را دارند.
- نهادهای رسانه ای نیز از جمله موارد تحریم‌ها هستند

مروری بر مقالات مرتبط با اقتصاد مقاومتی

چهارچوب مفهومی اقتصاد مقاومتی^۱

با طراحی مسیر جدیدی در فقدان الگوی جامع اسلامی، می‌توان کشور را از پذیرش کامل نظامات غربی رهانند، این طراحی می‌بایست حاوی سه راهبرد کلی زیر باشد.

- اصول اساسی و جهت گیری‌های کلی مدنظر شریعت اسلامی همچون کرامت انسانی، مبارزه با استکبار و استضعاف، تعالی و رشد عمومی بشریت و ... می‌توانند مبنای تصمیمات و جهت گیری‌ها قرار گیرند.

- نهادها و نظامات محصول تمدن غرب اگر چه به لحاظ نظری به هم پیوسته اند، لیکن می‌توان با هوشمندی مناسبی مبتنی بر نیازها و ترجیحات بومی، استفاده‌های مفیدی از آنها به عمل آورد.

- مبتنی بر یک بازشناسی مناسب در خصوص نیازمندی‌ها و مسائل کشور، راه کارهای کوتاه مدت و یا ابداعی می‌توان طراحی نموده و مورد استفاده قرار داد.

توجه به دو بعد اسلامی و ایرانی در تدوین الگوی مطلوب و مناسب برای کشور به شدت حائز اهمیت است. الگوی مقاومتی به لحاظ اسلامی ساختاری متناظر به آرمان و هدف را پیگیری می‌کند. در عین حال به لحاظ ایرانی نیز ناظر به مسائل و نیازهای بومی خواهد بود. لذا در حوزه آرمان و هدف، نفی ظلم در سراسر عالم، مبارزه دائمی حق و باطل و چالش و تعارض با هر گونه استضعاف و استکبار در دستور کار قرار می‌گیرد. در واقع می‌بایستی نظامات و نهادها در یک الگوی مقاومتی به گونه ای طراحی شوند که نیل به چنین آرمان و هدفی تسهیل و تسریع شود. به لحاظ بعد ایرانی نیز الگو باید متناسب با نیازهای کشور و در جهت حل مسائل کشور باشد. تعالی، پیشرفت و شکوفایی کشور در شرایط تعارض دائمی با نظام سلطه و مواجهه با انواع تحریم‌ها، مساله ای است که در این بعد مطرح خواهد بود.

^۱ میثم نریمانی، حسین عسکری - اولین همایش ملی اقتصاد مقاومتی

۱) مهار سوداگری و فساد : منظور از سوداگری فعالیت‌های غیرمولدی است که از تالاطمات و نوسان‌های بازار سوءاستفاده نموده و بهره مندی‌هایی را نصیب برخی افراد می‌گرداند. عدم تقارن‌های اطلاعاتی رانت‌های مختلف اعتباری، انحصاری و ... منشأ بروز اینگونه رفتارها هستند. در اقتصاد مبتنی بر دلالی و سوداگری، بخش مولد بیشترین آسیب را دیده و ساز کار اقتصاد به سمت بروز حباب‌های قیمتی و نوسان‌های شدید سوق می‌یابد.

۲) عاملیت توده‌های مردم : اقتصاد زمانی واجد توان پایداری و مقاومت فوق العاده می‌گردد که محوریت آن توده‌های مردمی باشند. درگام اول می‌بایست توانمندسازی آحاد مردم در دستور کار قرار گیرد تا زمینه برای حضور مؤثر همه افراد در فعالیت‌های مولد اقتصادی فراهم شود . گام دوم نیز بایستی ایجاد نظم‌های جمعی میان فعالیت اقتصادی هم در حوزه کار و هم در حوزه سرمایه مدنظر قرار گیرد.

۳) خوداتکایی : ساز و کارهای حوزه اقتصادی بایستی به گونه ای مورد بازبینی قرار گیرند که تمامی مواردی که وابستگی کشور را به دنبال دارد را شناسایی نموده و در خصوص آن تصمیم گیری نمایند. در موارد کم اهمیت‌تر می‌توان این حوزه‌ها را متنوع و تکثر نمود تا میزان وابستگی کشور کاهش یابد. در موارد خاصی نیز ممکن است جایگزین سازی کامل مدنظر قرار گیرد.

۴) اولویت گذاری : در طراحی اولویت‌ها در حوزه اقتصادی بایستی تقویت ترجیحات و اولویت‌های ایدئولوژیک علاوه بر بهره مندی‌های اقتصادی مدنظر قرار گیرد.

۵) فرهنگ مقاومت : در کنار نظامات اقتصادی و طراحی آن‌ها مبتنی بر شرایط جهاد و مبارزه، نظامات اجتماعی و فرهنگی نیز بایستی کار ویژه ای مخصوص به خود را به انجام برسانند. علاوه بر ترویج و تبلیغ مفاهیم عام حوزه فرهنگ مقاومت همچون جهاد و مبارزه، در حوزه اقتصادی نیز بایستی مفاهیم فرهنگی مناسبی بسط و توسعه یابد. ترجیح تولید بر واردات و خرید کالای داخلی مساله مهمی

است که در بسیاری موارد با موانع فرهنگی روبروست. نفی تکاثر در عین تبلیغ کار و تولید ثروت، نفی اسراف در عین ترویج مصرف میانه و نیز بایستی تولید و مصرف محور توجه قرار گیرند.

مفهوم و اصول اقتصاد مقاومتی در آموزه‌های اقتصاد اسلامی^۱

الگوی اقتصاد مقاومتی یک الگوی اسلامی است که کیفیت تعامل و ارتباط اقتصادی با کشورهای خارجی را تعیین می‌کند به گونه ای که از سویی ناظر به اوضاع داخلی اقتصاد کشور و پوشش نقاط ضعف است و از سوی دیگر با اتکا بر نقاط قوت اقتصاد داخلی، حقوق پایمال شده ملت را از کشورهای متجاوز استیفاء کند.

اصول اقتصاد مقاومتی در آموزه‌های اسلام

- اصل وجود روابط اقتصادی با خارج از کشور و التزام به قراردادهای و پیمان‌ها
- اصل برخورد محتاطانه با غیر مسلمانان
- اصل عزت مداری و نفی سبیل
- اصل حمایت از مظلومین
- اصل استقامت در راه آرمان‌های الهی
- اصل مقابله به مثل برای استیفاء حقوق

^۱ سید مهدی مملی - اولین همایش ملی اقتصاد مقاومتی

همچنین ذکر این نکته ضروری است که در مقام اجراء اصول، ممکن است خود آن‌ها در تراحم با یکدیگر باشند. وظیفه حکومت اسلامی در چنین مواردی اینست که با ملاحظه درجه اهمیت هر اصل، اهم را بر مهم ترجیح دهد. زیرا برخی اصول بر اصول دیگر حکومت دارند.

○ اصل مقابله به مثل برای استیفاء حقوق

○ همچنین ذکر این نکته ضروری است که در مقام اجراء اصول، ممکن است خود آن‌ها در تراحم با یکدیگر باشند. وظیفه حکومت اسلامی در چنین مواردی اینست که با ملاحظه درجه اهمیت هر اصل، اهم را بر مهم ترجیح دهد. زیرا برخی اصول بر اصول دیگر حکومت دارند

هم دانشگاه‌ها، هم دستگاه‌های دولتی، هم آحاد مردمی که خوشبختانه توانایی و استعداد این کار را دارند، چه از لحاظ علمی، چه از لحاظ توانایی‌های مالی، باید تلاش کنند مسئولیت زمان خود و مقطع تاریخی حساس خود را بشناسند و به آن عمل کنند. این که ما عرض کردیم «اقتصاد مقاومتی»، این یک شعار نیست؛ این یک واقعیت است. کشور دارد پیشرفت می‌کند. ما افق‌های بسیار بلند و نویدبخشی را در مقابل خودمان مشاهده می‌کنیم.

هسته توانمندسازی حرکت‌های جهادی
معاونت سازندگه و کارآمدسازی سازمان بسیج دانشجویی
آدرس: تهران، خیابان طالقان، تقاطع مفتح، سازمان بسیج دانشجویی،
ساختمان شهید باقری

www.jahadgaran.org

info@jahadgaran.org

۰۲۱۸۷۵۵۱۳۹۷

سامانه پیامک: ۱۰۰۲۱۸۷۵۵۱۳۹۷

